

**Ympäristöministeriön strateginen
tulossopimus
2020**

SISÄLLYS

Allekirjoitukset	3
1) Tausta.....	4
2) Ympäristöministeriön strategian 2030 tavoitteet	4
3) Toimintaympäristön kuvaus	5
Johdanto	5
Kestävä kehitys.....	5
Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto.....	6
Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta	7
Kestävä kaupunkikehitys.....	8
4) Riskienhallin näkökulma.....	9
5) Voimavarat	10
Liite 1. Ympäristöministeriön Tulostavoitteet 2020 ja Mahdollistajat.....	10

Allekirjoitukset

Ympäristöministeriön vuoden 2020 tulostavoitteista ja voimavaroista on sovittu kansliapäällikön ja osastojen ja tulosalueiden neuvotteluissa.

Helsingissä 17.12.2019

Hannele Pokka
kansliapäällikkö

Leena Ylä-Mononen
Ylijohtaja
Ympäristönsuojeluosasto

Ari Niiranen
Ylijohtaja
Luonnonsuojeluosasto
<

Teppo Lehtinen
Rakennusneuvos
Rakennetun ympäristön
osaston ylijohtajan
sijaisena

Ismo Tiainen
Hallinto- ja kansainvälisten
asiain johtaja
Hallinto- ja kansainväliset
asiat -tulosalue

Jussi Salmi
Tieto- ja viestintäjohtaja
Tieto- ja viestintä -tulosalue

1) Tausta

Ympäristöministeriön tulossopimus ja vuoden 2020 tulostavoitteet perustuvat ympäristöministeriön strategiaan 2030 sekä hallituksen hallitusohjelmaan. Tulossopimus ja sen liitteeseen kootut tulostavoitteet ja tavoitteiden mahdollistajat havainnollistavat, miten ministeriön strategiaa ja hallitusohjelmaa toteutetaan ympäristöministeriössä. Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaksi kertaa vuodessa (väliraportti 31.8. ja loppuraportti vuoden lopussa). Raportoinnin tuloksia hyödynnetään mm. hallituksen vuosikertomuksen ja ympäristöministeriön toimintakertomuksen valmistelussa.

Ympäristöministeriön visio:

Parempi ympäristö tuleville sukupolville

Toiminta-ajatus:

Kestävää elinympäristöä ja vihreää kasvua rakentamassa

Arvot:

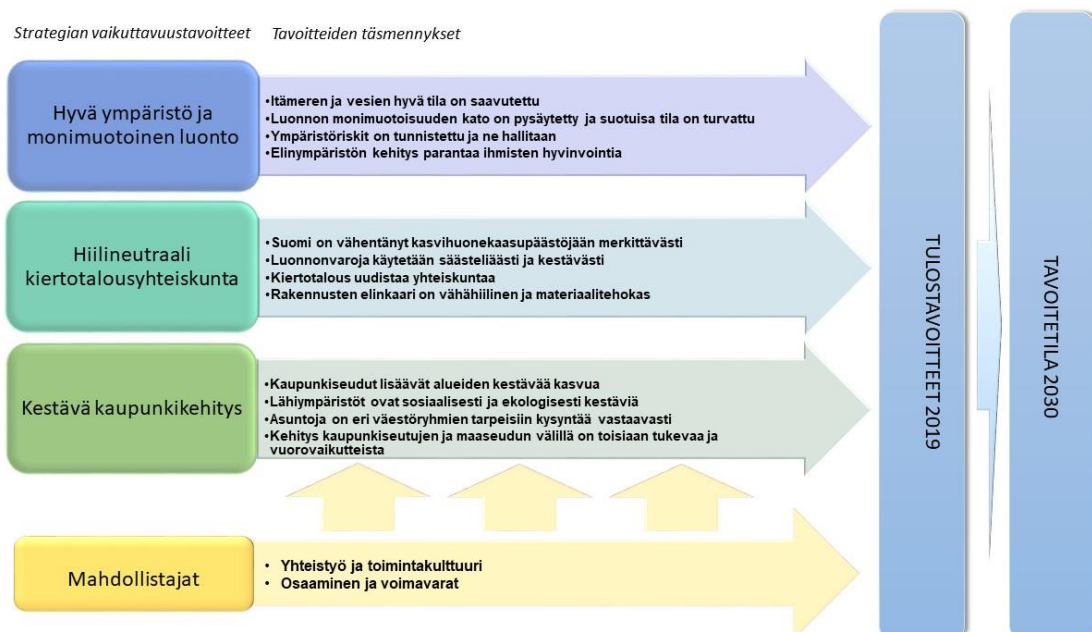
Rohkeasti avoin

Arvostettu asiantuntija

Vastuullinen tulevaisuudentekijä

2) Ympäristöministeriön strategian 2030 tavoitteet

Ympäristöministeriön strategiassa 2030 on määritelty vaikuttavuustavoitteet ja näiden täsmennykset. Mahdollistajat tukevat vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Strategia muodostaa hallitusohjelman ja keskeisimpien ympäristöministeriön hankkeiden kanssa perustan toiminnan ja resurssien käytön suunnittelulle.

3) Toimintaympäristön kuvaus

Johdanto

Hallitusohjelma 2019 painottaa ympäristöasioiden huomioon ottamista yhteiskunnallisessa päätöksen teossa aiempia hallitusohjelmia huomattavasti enemmän. Huoli ilmastomuutoksen aiheuttamista elinympäristömme muutoksista pakottaa tekemään aiempaan laajempaan kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Ympäristöministeriö on jo pitkään tehnyt töitä mm. ilmastomuutoksen vaikutusten vähentämiseksi, luonnon monimuotoisuudesta turvaamiseksi, ympäristön ja vesien ja merien saastumisen pienentämiseksi ja kestävä kehityksen ja kiertotalouden mukaisten ratkaisujen toteuttamiseksi. Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talouskasvu, kestävä julkinen talous ja korkea työllisyys –tavoitteet velvoittavat kaikkia ministeriöitä toimimaan ympäristöasioissa. Tältä osin ympäristöministeriön työkenttä on muuttunut. Ympäristöministeri johtaa mm. hallituksen ilmasto- ja energiapoliittista ministerityöryhmää.

Kestävä kehitys

Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna ekologiset riskirajat on ylitetty mm. luonnon monimuotoisuuden ja ilmastomuutoksen osalta. Muutoksen hallinta edellyttää määrätietoisia yhteisiä toimia seuraavina vuosina ja vuosikymmeninä kaikilta maailman valtioilta. Globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030 ja siihen kytkeytyvät 17 SDG-tavoitetta hyväksyttiin valtioiden päämiestasolla vuonna 2015 vauhdittamaan toimia muutoksen mahdollistamiseksi. Päävastuussa tavoitteiden toteutumisesta ovat maailman hallitukset.

Suomen hallitus on sitoutunut luomaan Suomesta sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen yhteiskunta vuoteen 2030 mennessä. Agenda2030 toimintaohjelman 17:stä päätavoitteesta 10:ssä on vahva ympäristöluottamus, joten ympäristöministeriön rooli Agenda 2030:n toimeenpanemiseksi ja kestävä kehityksen toteuttamiseksi Suomessa ja myös globaalisti on keskeinen.

Maailmanlaajuisten ympäristöongelmien ratkaiseminen, kansainväliset ja alueelliset sitoumukset ja sopimusvelvollisuudet sekä EU:n kasvavan ympäristösäätelyn toteuttaminen edellyttävät vahvaa ympäristöhallintoa ja yhteistyötä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Kansainvälisen ympäristöhallinnon keskiössä ovat kansainväliset ympäristösopimukset, kuten Pariisin ilmastopöytäkirja ja luonnon monimuotoisuutta turvaava sopimus, ja strategiat, kuten kansainvälinen kemikaalien hallintaa ohjaava strategia SAICM sekä YK:n ympäristökokous UNEA, joiden päätökset heijastuvat myös kansalliselle tasolle.

Hallitusohjelman mukaisesti ympäristöministeriö voi olla kokoaan suurempi maailmalla tekemällä kunnianhimoista kansallista ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa sekä panostamalla monenväliseen ja kahdenväliseen yhteistyöhön globaalisti, EU:ssa ja alueellisesti. Samalla ympäristöministeriö tukee Suomen kansainvälistä vaikuttavuutta ja profiilia ympäristöongelmien ratkaisijana ja edelläkävijänä.

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Ympäristön tilaan kohdistuu isoja haasteita. Suomen haasteena on ekologiseen kestävyysyteen liittyvät ongelmat, kuten ilmastonmuutos, luonnonvarojen liikkakäyttö, ympäristön saastuminen ja vesien rehevöityminen.

Arktinen ilmasto muuttuu muuta ilmastoa nopeammin. Arktisen alueen merkitys kasvaa niin kansainvälisen liikenteen, kaivostoiminnan, öljynporauksen kuin turisminkin alalla. Suomelle on arktisessa politiikassa tärkeää tunnistaa ympäristön antamat reunaehdot, suojella arktista luontoa, käyttää kestävästi arktisia luonnonvaroja sekä tiedostaa arktisiin alueisiin liittyvät riskit ja varautua niihin, huomioiden samalla alkuperäiskansojen oikeudet ja tarpeet.

Itämeren sekä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttaminen vaatii toimia.

Hallitusohjelman tavoitteena on vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen. Erityisesti Itämeren, mutta myös monien joki- ja järvivesistöjen ravinne- ja kiintoainekuormitusta tulee edelleen vähentää. Valuma-alueella tehtävät toimet parantavat sekä sisävesien että Itämeren tilaa, mutta hyvän tilan saavuttaminen voi kestää Itämerellä vuosikymmeniä. Ilmastonmuutos aiheuttaa lisähaastetta etenkin rehevöitymisen torjunnalle. Lisäksi esimerkiksi mikromuovit ja vieraslajit aiheuttavat riskin myös Suomen vesistöjen ja merialueiden luonnon monimuotoisuudelle.

Vuoteen 2021 ulottuvissa vesienhoitosuunnitelmissa ja merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa esitetään kustannustehokkaat toimenpiteet ja ohjauskeinot, joilla pinta- ja pohjavesien sekä meren hyvä tila voidaan ylläpitää ja heikossa tilassa olevien vesien tilaa parantaa. Puhtaat vedet ja monimuotoinen vesi- ja meriympäristö takaavat niin alueiden asukkaille kuin elinkeinoharjoittajille turvalliset juoma- ja uimavedet sekä hyvät kalavedet. Uusien vesiensuojelun ja merensuojelun menetelmien ja teknologioiden kehittäminen voivat synnyttää innovaatioita ja tuottaa myös uusia vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Vesiensuojelun tehostamisohjelmalla (2019-2023) voidaan vauhdittaa vaikuttavimpien vesien ja meren tilaa parantavien toimien toteuttamista.

Luonnon monimuotoisuuden suojelua on tarpeen tehostaa, sillä vuonna 2018 julkaistun luontotyyppejä ja vuonna 2019 julkaistun lajeja koskevan uhanalaisarvion mukaan lajien ja luontotyyppien uhanalaistuminen Suomessa jatkuu. Kansainväliset sopimukset ja EU:n lainsäädäntö ohjaavat Suomen toimia luonnon monimuotoisuuden suojelussa ja kestävässä käytössä. Globaalina ja EU:n tasoisena tavoitteena on ollut pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2020 mennessä, mutta tätä tavoitetta ei saavuteta. Vuoden 2020 aikana valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätöstä kansalliseksi BD-strategiaksi (BD=biodiversiteetti) ja toimintaohjelmaksi 2021-2030 luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi. Vuonna 2020 onkin tarkoitus asettaa uudet, aikaisempaa kunnianhimoisemmat kansainväliset ja EU-tavoitteet luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Hallitusohjelman mukaisesti ympäristöministeriö on käynnistänyt elinympäristöjen tilan parantamiseen laajamittaisesti tähtäävä Helmi-ohjelman (v. 2020 – 2030). Ohjelma sisältää mm. soiden ennallistamista, lintuvesien kunnostamista, perinnebiotooppien inventointia ja kunnostamista, inventointeja, selvityksiä ja seurantaa. Ohjelmaan liittyy oleellisesti Metso-ohjelman toimeenpanon tehostaminen ja soidensuojelun edistäminen erityisesti valtakunnallisesti arvokkaaksi todettujen soiden osalta. Lisäksi vuoden 2020 aikana valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätös Helmi-ohjelman toimenpiteistä ja tavoitteista aina vuoteen 2030 saakka.

Luonnonsuojelulainsäädännön kannustavuutta pyritään lisäämään ja lakien toimivuutta parantamaan vuonna 2020 käynnistettävässä hallitusohjelmaan kirjatussa uudistustyössä. Valtioiden ja viranomaisten toimien lisäksi luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi ja

ylläpitämiseksi kaivataan elinkeinoalojen, yksityisten yritysten ja kansalaisten toimia. Siksi luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö tulee sisällyttää kaikkeen toimintaan.

Ympäristöriskien hallinta vaatii toimia. Ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja torjunnan kustannusten kattamiseksi tarvitaan rahoitusjärjestelmä sellaisia tapauksia varten, joissa yritykset ovat maksukyvyttömiä tai joissa vastuutahoa ei tavoiteta.

Pienhiukkasten päästöt ovat ihmisten terveyden ja ympäristön kannalta liian suuret. Valtioneuvoston hyväksymässä ilmansuojeluohjelmassa on päätetty toimista ilman pienhiukkaspitoisuuksien vähentämiseksi. Ohjelman toimeenpanosta huolehditaan sitä varten perustetussa laajapohjaisessa toimeenpanoverkossa.

Hyvä rakennettu ympäristö, luontoympäristö, hoidetut maisemat sekä kulttuuriympäristöt lisäävät terveyttä ja hyvinvointia sekä kilpailukykyä. Yhdyskuntarakenteen eheys, rakentamisen laatu sekä esteetön ja saavutettava lähiympäristö parantavat arjen sujuvuutta. Kulttuuriympäristöjen arvot ja myönteiset vaikutukset ihmisten hyvinvoinnissa sekä yhdyskuntien ja elinkeinoelämän kehittämisessä tunnistetaan ja niitä osataan hyödyntää hyvän elinympäristön luomisessa ja vahvistamisessa. Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, kehittää rakentamisen ohjausta, tukea kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Lainsäädäntöesitys uudistuksesta annetaan-eduskunnalle vuonna 2021. Rakennetun ympäristön toimintoja ja kehittämistä edistetään luomalla rakennetun ympäristön valtakunnallinen, digitaalinen rekisteri ja tietoaalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Ilmastonmuutos vaikuttaa lähes kaikkeen toimintaan. Ilmastonmuutos aiheuttaa kaikkialla maailmassa riskejä luonnon ja ihmisten hyvinvoinnille. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tulee siirtyä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja samaan aikaan sopeutua muuttuviin ilmasto-oloihin ja lisääntyviin sää- ja ilmastoriskeihin. Ilmastotoimet tarjoavat suuria kasvumahdollisuuksia puhtaan teknologian yritysille.

Pariisin ilmastopimuksen osapuolet pyrkivät yhdessä rajoittamaan ilmaston keskilämpötilan nousun selvästi alle kahden asteen suhteessa esiteolliseen aikaan. Suomi on osana EU:ta sitoutunut vähintään 40 prosentin päästövähennykseen vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 1990 sekä kansallisesti vieläkin kunnianhimoisempaan 2035 hiilineutraaliustavoitteeseen.

Kiertotalous on merkittävä keino vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, luonnonvarojen käyttöä ja monimuotoisuuden heikentymistä. Kiertotalouden ratkaisuilla voidaan mm. leikata teollisuuden kasvihuonekaasupäästöjä noin 50 %:lla vuoteen 2050 mennessä. Raaka-aineiden käytön arvioidaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2060 mennessä. Tarvitsemme tuotannon ja kulutuksen muutoksen, jonka täytyy perustua energian ja raaka-aineiden nykyistä vähäisempään käyttöön sekä ratkaisuihin, jotka edellyttävät muutoksia koko arvoketjussa tuotteen suunnittelusta uusiin liiketoiminta- ja markkinointimalleihin sekä kulutuskäyttäytymiseen. Kiertotalouden tulee olla kestävää ja haitalliset aineet on hallittava kierroissa.

Kiertotalouteen siirtymiseksi laaditaan poikkihallinnollinen, strateginen kiertotalouden edistämishjelma sekä toteutetaan kansallisen muovitiekartan ja valtakunnallisen jätesuunnitelman ”kierrätyksestä kiertotalouteen” toimenpiteitä. EU:n jätessäädösten ja kertakäyttömuoveja koskevan direktiivin toimeenpano edellyttää myös kansallisen

lainsäädännön muuttamista. Jäte- ja tuotetietojärjestelmää kehitetään vastaamaan direktiivien seurantavelvoitteita ja kansallisia kiertotalouden kehittämistarpeita. Työtä innovatiivisten ja kestävien julkisten hankintojen edistämiseksi jatketaan.

Ravinteiden kierrätyksellä lisätään Suomen ravinneomavaraisuutta ja vähennetään Itämeren ja sisävesien ravinnekuormitusta. Suomen muovitiekartan toimeenpano on omiaan vähentämään myös Itämereen joutuvien muoviroskien määrää.

Eheä yhdyskuntarakenne sekä energia- ja materiaalitehokkaat rakennukset hillitsevät ilmastonmuutosta. Eheä yhdyskuntarakenne erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla parantaa yhdyskuntien toimivuutta, taloudellisuutta ja elinympäristön laatua. Samalla se vähentää liikenteen ja muun toiminnan kasvihuonekaasupäästöjä. Taloudellisesti kestävät palvelut ja liikenteen ratkaisut edellyttävät, että hajarakentamista lievealueilla hillitään ja runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat toiminnot sijoitetaan ensisijaisesti yhdyskuntarakenteen sisään tai hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle.

Kiinteistö- ja rakennusallalla lähivuosien painopisteenä on uudisrakentamiseen liittyen koko elinkaaren vähähiilisyyskehittäminen. Uusien rakennusten tulee olla lähes nollaenergiarakennuksia EU:ssa vuoden 2020 loppuun mennessä ja jo olemassa olevaan rakennuskantaan sisältyy merkittävä energiatehokkuuden kehittämispotentiaali. EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaan jäsenmaiden tulee laatia pitkän aikavälin peruskorjausstrategia rakennuskannan muuttamiseksi erittäin energiatehokkaaksi ja vähähiiliseksi vuoteen 2050 mennessä.

Suurin muutos lähivuosina kohdistuu vähähiilisen rakentamisen ohjaukseen, jossa tarkastellaan ennen kaikkea rakennuksen elinkaaren alku- ja loppupäätä eli rakennusmateriaalien valmistusta, rakentamista, rakennusjätteen synnyn ehkäisyä ja kierrätystä. Tavoitteena on, että vähähiilistä rakentamista ohjaavat säädökset annettaisiin vuonna 2021. Elinkaariosaaminen korostuu rakentamisessa ja rakennusten ylläpidossa, samoin materiaali- ja resurssitehokkuus. Osaavan työvoiman saanti kiinteistö- ja rakennusallalla on kasvava haaste. Puun käyttöä lisäämällä vähennetään rakennusallan ympäristövaikutuksia. Puurakentamista edistetään Puurakentamisen ohjelmalla (2016-2021). Rakenteissa ja kalusteissa puun sitoma hiili säilyy pitkän aikaa poissa ilmakehästä.

Hyvä rakennettu ympäristö edistää hyvinvointia. Se luo myös puitteet talouden vakaalle kehitykselle. Suomalainen rakennettu ympäristö on Euroopan mittakaavassa pääsääntöisesti hyvällä tasolla. Suomalaisilla yrityksillä onkin mahdollisuus kehittyä alan edelläkävijöiksi. Kuitenkin monet asiat kiinteistö- ja rakennusallalla vaativat edelleen toimia, kuten rakentamisen ja korjaamisen laatu ja sisäilman terveellisyys, turvallisuus sekä suunnitelmallinen kiinteistöjen ylläpito. Hallituksen valmisteilla olevassa Terveet tilat 2028 -toimintaohjelmassa etsitään ratkaisuja julkisten rakennusten sisäilmaongelmiin.

Kestävä kaupunkikehitys

Väestö keskittyy kasvukeskuksiin, etenkin metropolialueelle. Kaupunkiseutujen kehitys vaikuttaa koko maan kansantalouden kehitykseen ja kansainvälisen kilpailukykyyn. Väestö kasvaa suurimmilla kaupunkiseuduilla ja vastaavasti suuri osa maasta menettää väestöään. Kasvavilla kaupunkiseuduilla kysyntään nähden liian vähäinen asuntojen tarjonta nostaa asuntojen hintatasoa ja vuokria, mikä heikentää kaupunkiseutujen kilpailukykyä ja kotitalouksien taloudellista tilannetta. Väestöltään vähenevillä alueilla asuntoja on tarjolla liikaa, jolloin niiden ylläpito ja korjaaminen vaikeutuvat ja niistä voi aiheutua omistajille taloudellisia tappioita.

Asuntopolitiikasta laaditaan kokonaisvaltainen ja tavoitteellinen kahdeksan vuoden kehittämisohjelma vuoden 2020 aikana.

Kaupunkiseutujen kasvun toteutuminen kestäväällä tavalla edellyttää toimia. Maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen suunnitelmia sekä toteutusta sovitetaan yhteen yli kunta- ja aluerajojen. Suurimmilla kaupunkiseuduilla valtio ja kaupunkiseutujen kunnat sopivat MAL-sopimuksia, joiden avulla rakennetaan hiilineutraaleja kaupunkiseutuja, lisätään asuntotuotantoa ja kasvatetaan kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuutta. Kaupunki-kehityksen kestävyys merkitys korostuu mm. Uusi kaupunkikehitysohjelman (NUA, YK Habitat III) ja Kestävän kaupunki- ohjelman toimeenpanossa.

Asuntojen tarjonta vastaa eri väestöryhmien tarpeisiin ja kysyntään. Kohtuuhintainen asuminen ja asuntomarkkinoiden toimivuus edellyttävät asuntorakentamisen pitämistä korkealla tasolla niillä alueilla, joissa on kova kysyntä asunnoista. Erityisenä tavoitteena on asunnottomuuden puolittaminen hallituskauden aikana, johon liittyy käynnistetään yhteistyöohjelma.

Asuntojen suunnittelussa ja korjaamisessa on huomioitava väestörakenteen ja perhekoon muutokset sekä asuntojen muunneltavuus myöhempiä tarpeita varten. Nykyisen rakennus- ja asuntokannan ylläpidon ja palvelukyvyn säilyttäminen on yhä tärkeämpää. Väestön ikääntyessä yhteiskunnan on tuettava asukkaiden terveyttä ja toimintakykyä esimerkiksi edistämällä esteettömiä asuin- ja elinympäristöjä ja näiden kehittämistä tukevaa yhdyskuntasuunnittelua. Ikääntyvien ja muiden erityisryhmien kotona asumisen mahdollistaminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista. Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma käynnistetään vuonna 2020.

Lähiympäristöjä kehitetään sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviksi. Asuinalueiden sosiaalisen kestävyys, viihtyisyyden sekä asuin ympäristön monimuotoisuuden merkitys kasvaa. Lähiöohjelmalla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta sekä asuinalueiden elinvoimaa ja ehkäistään segregatiota. Kaupunkien viheralueet lisäävät kaupunkitilan viihtyisyyttä, kannustavat liikkumaan, edistävät hyvinvointia sekä puhdistavat ilmaa ja vettä. Luonnon tarjoamilla keinoilla ratkotaan ilmastonmuutokseen, terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita. Vesiensuojelun tehostamisohjelman kaupunkivesien hallinnalla vastataan lisääntyviin tulvatilanteisiin ja haitallisten ja vaarallisten aineiden vesistö päästöihin.

Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Uudet viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalvelut tukevat alueiden omien vahvuuksien hyödyntämistä sekä kestävää monipaikkaisuutta. Kasvavien kaupunkiseutujen ohella on elinvoimaisia alueita, joissa elinvoimaa syntyy alueiden vahvuuksista, esimerkiksi biotaloudesta, erikoistuneesta ja innovatiivisesta yritystoiminnasta sekä matkailusta.

4) Riskienhallin näkökulma

Riskien tunnistaminen ja hallinta ovat osa ympäristöministeriön toiminnan ja resurssien käytön suunnittelua ja ne huomioidaan tavoitekohtaisesti. Vuosittain tulosneuvottelujen yhteydessä arvioidaan tulevan kauden tavoitteiden toteutumisessa tulevia mahdollisia riskejä.

Ympäristöministeriön henkilöstövoimavarojen riittävyttä koetellaan luonnonsuojeluun kohdistettujen määrärahojen kasvaessa huomattavasti ja hallitusohjelmasta tulevien merkittävien ja laajentuvien tehtävien hoitamisessa esim. ilmastopolitiikan koordinaatio, kiertotalous, kaupunkipolitiikka ja luonnon monimuotoisuuden suojelu. Hankkeisiin, hankintoihin ja avustuksiin kohdistuvien määrärahojen käyttäminen tehokkaasti ja vaikuttavasti on haastavaa ja tärkeää varsinkin nyt, kun tulevana vuosina valtion talouden ennustetaan heikentyvän.

Ministeriön henkilöstöresurssien yhteensovittaminen kasvavaan tehtävämäärään aiheuttaa käytettävissä olevien resurssien ja tehtävien tasapainottamiseen liittyviä riskejä, jotka pyritään tunnistamaan ja ottamaan toiminnassa kokonaisvaltaisesti huomioon. Ministeriölle kohdistetuilla, käytettävissä olevilla taloudellisilla resursseilla pystytään rekrytoimaan lisää määräaikaista henkilökuntaa tehtäviä varten. Toisaalta taas rekrytointien määrän nopea kasvu tuo mukanaan uusia haasteita.

Haasteita ympäristöministeriölle tuo myös EU:n uuden komission myötä tulevat tehtävät. Komissio vastaa mm. EU:n lakialoitteista ja lakien toimeenpanosta. Komission uusi puheenjohtaja Ursula von der Leyen on ehdottanut EU:lle entistä tiukempia päästövähennystavoitteita ja uusi komissio on jo joulukuussa 2019 julkaissut eurooppalaisen Green Deal – suunnitelman, joka sisältää tiekartan kohti EU:n hiilineutraaliutta vuonna 2050.

Muut olennaisimmat riskit liittyvät ministeriön osaamiseen. Erityisesti muutokset ICT-ympäristössä ja uusien digihankkeiden läpiviemisessä sekä lainsäädäntötyö vaativat edelleen panostamista osaamisen kehittämiseen. Lisää osaamista tarvitaan myös ympäristöekonomiaan (nielupolitiikka, skenaariot, rakentamisen elinkaarilaskenta, hiilijalanjälkilaskenta), erilaisten rahoitusinstrumenttien tuntemukseen ja hyödyntämiseen, hankintaosaamiseen ja hankehallintaan ja – koordinointiin.

5) Voimavarat

Ympäristöministeriön toimintamenomäärärahat vuoden 2020 talousarviossa on 35 172 000 euroa. Ympäristöministeriö käyttää vuoden 2020 toimintamenoja ja siirtyviä eriä 19 250 000 euroa palkkoihin ja 9 280 000 euroa kohdistetaan tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoimintaan (TEAS). Alla olevassa taulukossa ilmoitetut luvut ovat alustavia tietoja kaikilta momenteilta käytettävistä HTV:stä.

Osasto- ja tulosaluekohtaiset resurssit vuonna 2020 (arvio)	HTV*
<i>Luontoympäristöosasto (LYMO)</i>	57
<i>Ympäristönsuojeluosasto (YSO)</i>	60
<i>Rakennetun ympäristön osasto (RYMO)</i>	83
<i>Hallinto- ja kansainväliset asiat -tulosalue (HAKA)</i>	51
<i>Tieto ja viestintä -tulosalue (TIEVIE)</i>	15
<i>Johdon tuki</i>	5
Koko ministeriö	yht. 271

Liite 1. Ympäristöministeriön Tulostavoitteet 2020 ja Mahdollistajat (sivut 11 – 22)

Agenda 2030	Hallitusohjelman 2019 toimintasuunnitelma Strategiset tavoitteet	YM Strategia Vaikuttavuus tavoitteet	YM Strategian painopisteet	Toiminnallinen tulostavoite	Tarkennukset	Vastuu-taho
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoi- nen luonto	Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu	1.1 Edistetään vesien- ja merenhoidon yhteen sovittavaa toimeenpanoa ja sen rahoituspohjaa. Uudistetaan vesiin liittyvää tiedonhallintaa (TAE 2020)	1.1.1 Jatketaan vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, HELCOM:n Itämeren suojelun toimintaohjelman (BSAP) sekä EU:n Itämeren alueen strategian uudistetun toimenpideohjelman toimeenpanoa. 1.1.2 Jatketaan vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttamista. Tehostetaan vesistöjen kunnostustoimia, käynnistetään laajamittainen kipsinlevitys Saaristo- meren valuma-alueella, kehitetään kaupunkivesien hallintaa, saneerataan valittu korkean riskin hylky ja käynnistetään ohjelmaa tukeva tutkimushanke. 1.1.3 Toteutetaan vesien- ja merenhoidon tiedonhallinnan uudistusta.	LYMO, 1.1.1. RYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoi- nen luonto	Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu	1.2 Sisällytetään kestävän kehityksen tavoitteiden mukaiset toimet vesien- ja merenhoitoon ja Itämeren suojelun toimenpideohjelmaan sekä näitä tukeviin seurantaohjelmiin (TAE 2020)	1.2.1 Jatketaan vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmien ja merenhoidon seurantaohjelman tarkistamistyötä. 1.2.2 Kehitetään merialuesuunnitelmien yhteensovittamista ja valmistelua maakuntien liitoissa, jotta se edistää meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. 1.2.3 Vaikutetaan EU:n vesidirektiivien uudistukseen. 1.2.4 Parannetaan vesipuitedirektiivin ympäristötavoitteiden huomioimiseen liittyvää kansallista lainsäädäntöä mukaan lukien vesilaki.	LYMO

	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Luonnon monimuotoisuuden kato on pysäytetty ja suotuisa tila on turvattu	1.3 Kehitetään metsien, soiden ja kosteikkojen suojelua sekä hoitoa vapaaehtoisuuteen perustuvilla keinoilla. Käynnistetään elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman valmistelu ja toimeenpano (TAE 2020)	1.3.1 Valmistellaan VN:n periaatepäätös kansalliseksi BD-strategiaksi ja toimintaohjelmaksi 2021-2030. 1.3.2 Ohjataan alueellisen BD-ohjelman pilotointia. 1.3.3 Tehostetaan METSO-ohjelman ja soiden suojelun toteutusta. 1.3.4 Valmistellaan VN:n periaatepäätös Helmi - elinympäristöohjelmasta 2021-2030 ja käynnistetään ohjelman toimeenpano. 1.3.5 Valmistellaan kansallispuistoverkoston laajentamista ja annetaan asetukset valtion maiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta kuudella alueella.	LYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Luonnon monimuotoisuuden kato on pysäytetty ja suotuisa tila on turvattu	1.4. Vahvistetaan lajien ja luontotyyppien suojelua, seuranta ja inventointeja uusien uhanalaisuusarviointien perusteella (TAE 2020)	1.4.1 Käynnistetään lajiston ja elinympäristöjen tutkimusohjelma 1.4.2 Käynnistetään Finnish Ecosystem Observatory – hanke 1.4.3 Käynnistetään luonnonsuojelualueverkkoa muuttuvassa ilmastossa selvittävä SUMI 2 –hanke. 1.4.4. Jatketaan valtakunnallista perinnebiotooppien päivitysinventointia.	LYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Luonnon monimuotoisuuden kato on pysäytetty ja suotuisa tila on turvattu	1.5 Uudistetaan luonnonsuojelulainsäädäntö	1.5.1 Asetetaan hanke luonnonsuojelulain ja -asetuksen sekä luonnonsuojelulla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyyn lainsäädännön uudistamiseksi sekä ekologisen kompensaation kehittämiseksi	LYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Ympäristöriskit on tunnistettu ja ne hallitaan	1.6 Edesautetaan eri sektoreiden lainsäädännön ympäristömenettelyjen sujuvaa käsittelyä, sähköistetään lupa- ja valvontamenettelyjä ja tehdään valvontaa riskiperusteisesti ja kehitetään toissijaisia ympäristövastuujärjestelmiä (TAE 2020)	1.6.1 Työ sähköisten lupa- ja valvontajärjestelmien kehittämiseksi jatkuu. 1.6.2 Lainsäädäntöhanke ympäristövahinkojen toissijaisen korvausjärjestelmän valmistelemiseksi etenee ja siihen liittyvä kv. Vertailun sisältävä TOVARAMA-hanke valmistuu tammikuussa 2020. 1.6.3 Edistetään yhteen sovitettavien ympäristöllisten menettelyiden säädöksen toimeenpano	1.6.1, 1.6.2 YSO. 1.6.3 osastot ja TIEVIE yhdessä

Ympäristöministeriön strateginen tulossopimus 2020 LIITE 1. Tulostavoitteet 2020 ja Mahdollistajat

	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Elinympäristö parantaa ihmisten hyvinvointia	1.7 Vahvistetaan kulttuuriympäristöjen ja -maisemien merkitystä laaja-alaisesti koko yhteiskunnassa (TAE 2020)	1.7.1 Kulttuuriympäristöstrategian ja kansainvälisten sopimusten toimeenpano. 1.7.2 Valmistellaan valtioneuvoston päätös maisema-alueista	1.7.1. RYMO, 1.7.2. LYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 1. Suomi on hiilineutraali vuonna 2035	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Elinympäristö parantaa ihmisten hyvinvointia	1.8 Toimeenpannaan kansallista ilmansuojeluohjelmaa 2030 sekä edistetään terveydelle haitallisten pienhiukkas-päästöjen ja mustahiilen vähentämistä (TAE 2020)	1.8.1 Toimeenpanoverkko ja sen alaiset teemaryhmät aloittavat työnsä.	1.8.1. YSO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. 3.1 Asuntopolitiikka Tavoite 1. Rakennetaan hiilineutraalia yhteiskuntaa ja parannetaan rakentamisen laatua	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Elinympäristö parantaa ihmisten hyvinvointia	1.9 Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin (TAE 2020)	1.9.1 MRL:n kokonaisuudistuksen valmistelua jatketaan. HE-luonnos lähetetään lausuntokierrokselle syksyllä 2020. 1.9.2 Rakennetun ympäristön valtakunnallinen rekisterin ja tietolustan tietoarkkitehtuuri ja keskeiset tietosisällöt on määritetty.	1.9.1 RYMO, LYMO, 1.9.2 RYMO, TIEVIE
	4. Suomi kokoaan suurempi maailmalla. Tavoite 6. Suomi vahvistaa arktista yhteistyötä. Tavoite 7. Suomi syventää pohjoismaista yhteistyötä.	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu	1.10 Suomi osallistuu aktiivisesti monikansallisten sopimusten, Arktisen Neuvoston ja Pohjoismaisen ministerineuvoston vesi- ja merisuojauslutyöhön	1.10.1 Osallistutaan BBNJ-sopimuksen valmisteluun. 1.10.2 Osallistutaan Arktisen neuvoston työryhmien ohjelmien toimeenpanoon 1.10.3 Osallistutaan PMN meriensuojelutyöhön 1.10.4. Edistetään peltojen kipsikäsittelyä Itämeren maissa	LYMO
	4. Suomi kokoaan suurempi maailmalla. Tavoite 6. Suomi vahvistaa arktista yhteistyötä. Tavoite 7. Suomi syventää pohjoismaista yhteistyötä	1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Elinympäristö parantaa ihmisten hyvinvointia	1.11 Suomi edistää pohjoisten alueiden ympäristöyhteistyön vaikuttavuutta ja synergiaetuja. Ympäristönäkökulma on vahvasti esillä arktisessa, pohjoismaisessa ja Venäjä-yhteistyössä.	1.11.1 Vahvistetaan pohjoisten alueiden ympäristöpolitiikkaa erityisesti Barentsin ympäristötyöryhmän (WGE) puheenjohtajana 1.11.2 Tuetaan arktisen neuvoston ympäristöyhteistyötä ja edistetään ympäristöasioiden sisällyttämistä uuteen kansalliseen arktiseen strategiaan. 1.11.3 Valmistellaan Suomen PMN-pj-vuoden 2021 hankkeet ja tapahtumat sekä vaikutetaan PMN:n uuden vision mukaisten toimenpiteiden valintaan ympäristö- ja ilmastosektorilla.	HAKA/ KVE

LYMO = Luontoympäristöosasto, RYMO = Rakennetun ympäristön osasto, YSO = Ympäristönsuojeluosasto, HAKA = Hallinto ja kansainväliset asiat, TIEVIE = Tieto ja viestintä, KP johdon tuki = Kansliapäällikön alaisuudessa toimiva johdon tuki

					1.11.4 Edistetään Suomen ympäristöalan prioriteetteja Venäjä-suhteissa, erityisesti jätepolitiikka, luonnonsuojelu ja musta hiili	
	2. Kestävän talouden Suomi. Tavoite 4. Hallituksen päätöksillä Suomi kulkee kohti hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä 3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 1. Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Tavoite 2. Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi 4. Suomi kokoaan suurempi maailmalla 4.1 Eurooppa-politiikka Tavoite 2. Ekologisesti kestävä EU globaalina ilmastojohtajana	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Suomi on vähentänyt kasvihuone-kaasuja- ja päästöjään merkittävästi	2.1 Valmistellaan 1,5 asteen tavoitteen edellyttämät muutokset ilmastolakiin, pannaan toimeen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa ja energia- ja ilmastostrategiaa sekä aloitetaan uuden keskipitkän aikavälin suunnitelman tai päivityksen ja ilmastolain muutosten valmistelu. Vauhditetaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä (TAE 2020)	2.1.1 Valmistellaan HE ilmastolain uudistamisesta 2.1.2 Aloitetaan KAISU-suunnitelman ja tarvittavien toimien valmistelu 2035 tavoitteen saavuttamiseksi 2.1.3 Valmistellaan ilmastovuosikertomus 2.1.4 Tuetaan ja rahoitetaan kunnissa ja alueilla toteutettavia ilmastohankkeita. 2.1.5 Vaikutetaan Euroopan ilmastolain sekä 2030 tavoitteiden päivittämiseen liittyviin vaikutusarvioiteihin ja säädösten valmisteluun 2.1.6 KV-ilmastoneuvottelut ml. Pariisin sopimuksen jatkotyö ja toimeenpano 2.1.7 Selvitetään ilmastovaikutusten arviointia ympäristöluvassa 2.1.8 Parannetaan tuulivoimarakentamisen edellytyksiä. 2.1.9 Valmistellaan ja toteutetaan avustusjärjestelmä öljylämmityksestä luopumiseksi asunnoissa. 2.1.10 Laaditaan erillinen toimintaohjelma yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa siirtymisessä öljylämmitteisistä kiinteistöistä muihin lämmitysmuotoihin osana keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa. 2.1.11. Toteutetaan hanke Ilmastovaikutusten arviointi YVassa ja SOVassa. 2.1.12 Valmistaudutaan OECD Suomen ympäristö-politiikan maatutkintaan	2.1.1- 2.1.7 YSO 2.1.8- 2.1.9 RYMO, YSO 2.1.10, RYMO, YSO 2.1.11 YMO HAKA/ KVE

 	6. Elinvoimainen Suomi. Maatalous 6.2 Tavoite 1. Ilmasto- ja ympäristöystävällinen ruokajärjestelmä 3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 3. Hiilinieluja ja -varastoja vahvistetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä Tavoite 5. Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen Suomessa. Tavoite 6. Vahvistetaan Suomen roolia kierto-talouden edelläkävijänä.	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Luonnonvarojen käyttöä säästeliäästi ja kestävästi	2.2 Vaikutetaan ympäristö- ja ilmastönäkökohtien huomioon ottamiseen maatalous-, metsä- ja energiasektorilla sekä muussa biotaloudessa. Toimeen pannaan ravinteiden kierrätysohjelmia ja osallistutaan Itämeren alueen ravinteiden kierrätysstrategian laatimiseen (TAE 2020).	2.2.1 Osallistutaan CAP:n kansallisen strategisen suunnitelman valmisteluun. 2.2.2 Osallistutaan metsätalouden uuden kannustejärjestelmän valmisteluun ja talousmetsien luonnonhoidon kehittämiseen. 2.2.3 Kehitetään vesitalouden hallintaa maa- ja metsätaloudessa. 2.2.4 Käynnistetään ravinteidenkierrätyksen toimintaohjelman mukaiset toimet. Tuetaan jätevesien ravinteiden kierrätystä kehittäviä hankkeita ja edistetään ravinteita kierrättävien symbioosien syntymistä. 2.2.5 Osallistutaan Itämeren alueen ravinteiden kierrätysstrategian toimenpiteiden laatimiseen ja edistetään kipsinkonseptin vientiä Itämeren alueella.	LYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 6. Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.3 Toimeenpannaan valtakunnallista jättesuunnitelmaa ja muovitiekarttaa sekä kehitetään lainsäädäntöä. (TAE 2020)	2.3.1 Pannaan täytäntöön EU:n jättesäädöspaketti ja jatketaan kertakäyttömuoveja koskevan direktiivin täytäntöönpanoa. 2.3.2 Kehitetään jätetietojärjestelmää. 2.3.3 Jatketaan valtakunnallisen jättesuunnitelman ja muovitiekartan toimenpiteiden toimeenpanoa. 2.3.4 Toteutetaan valtakunnallisen jättesuunnitelman rakentamista koskevia toimenpiteitä. 2.3.5 Jatketaan rakentamisen muovit toimintaohjelmaa osana Suomen muovitiekartan toteutusta.	2.3.1-2.3.3 YSO 2.3.4, 2.3.5 RYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 6. Vahvistetaan Suomen roolia kierto-talouden edelläkävijänä	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.4. Laaditaan strateginen kiertotalouden edistämishjelma yhdessä keskeisten ministeriöiden kanssa (TAE 2020)	2.4.1 Ohjelma laaditaan vuoden 2020 aikana. Ohjausryhmä vastaa ohjelman valmistelusta ja valmistelutyötä tukee työvaliokunta sekä teemaryhmät.	2.4.1 YSO

	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 6. Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä Tavoite 8. Parannetaan kaivosten ympäristön-suojelua	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.5 Edistetään kestäviä julkisia hankintoja sekä vapaaehtoisten ns. Green Deal -sopimusten käyttöönottoa.	2.5.1 Edistetään hiili- ja ympäristöjalanjäljen sisällyttämistä julkisiin hankintoihin. 2.5.2 Valmistellaan useita Green Deal -sopimuksia mm. rakentamista, muoveja, kemikaaleja ja päästöjä koskien. 2.5.3 Osallistutaan kaivoslainsäädännön uudistamiseen	2.5.1 YSO 2.5.2 YSO, RYMO 2.5.3 LYMO YSO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 6. Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.6 Vahvistetaan kestävä kulutuksen ja tuotannon tavoitteita ja toimeenpanoa kansainvälisessä yhteistyössä	2.6.1 Edistetään kiertotalouden hyötyjen tunnetuksi tekemistä YK:n alaisissa kokouksissa ja prosesseissa, kv. konferensseissa kuten WCEF2020, sekä kahdenvälisesti. 2.6.2 Osallistutaan UNEP/OPN:n (One Planet Network) työhön kestävä kulutuksen ja tuotannon edistämiseksi globaalisti. 2.6.3 Tehostetaan 10YFP-SBC ohjelman toimeenpanoa ja jalkauttamista kehittyviin maihin.	HAKA /KVE
	4. Suomi kokoaan suurempi maailmalla 4.1 Eurooppa-politiikka Tavoite 2. Ekologisesti kestävä EU globaalina ilmastojohtajana.	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.7 Määritellään ja päivitetään YM:n EU-avaintavoitteet ja vaikuttamissuunnitelmat vuodelle 2020. Tavoitteena on vaikuttaa joulukuussa 2019 aloittavan uuden komission ohjelmaan ja siihen sisältyvien aloitteiden valmisteluun.	2.7.1 2050 hiilineutraaliustavoite ja vähintään; 55 % päästövähennystavoite vuodelle 2030 2.7.2 Päästökauppajärjestelmän kehittäminen ja laajentaminen Pariisin sopimuksen tehokas toimeenpano sekä hiilidioksidipäästöjen hinnoittelu ja hiilijalanjälkilaskenta maailmanlaajuisesti	YSO, HAKA /KVE
	4. Suomi kokoaan suurempi maailmalla. Tavoite 1. Suomi vahvistaa monenkeskeistä yhteistyötä. Tavoite 2. Suomi rakentaa rauhaa. Tavoite 3. Suomi kantaa globaalia vastuuta.	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.8 Vahvistetaan kansainvälistä ympäristö-hallintoa vaikuttamalla UNEA-arviointiprosessiin sekä EU:n ja YK:n kautta vuoden 2020 jälkeisiin kansainvälisiin ympäristötavoitteisiin. Edistetään Agenda2030 toimeenpanoa ympäristön	2.8.1 Laaditaan YM:n strategian tueksi kv. yhteistyön linjaukset, jonka avulla kirkastetaan ministeriön strategisten painopisteiden kansainvälistä ulottuvuutta, annetaan vahva viesti kansainvälisen ympäristörahoituksen tarpeellisuudesta sekä vahvistetaan YM:n kansainvälistä vaikuttavuutta ja profiilia. 2.8.2 Osallistutaan aktiivisesti ympäristötavoitteiden päivityksiä koskeviin kv. prosesseihin, erityisesti	HAKA /KVE

LYMO = Luontoympäristöosasto, RYMO = Rakennetun ympäristön osasto, YSO = Ympäristönsuojeluosasto, HAKA = Hallinto ja kansainväliset asiat, TIEVIE = Tieto ja viestintä, KP johdon tuki = Kansliapäällikön alaisuudessa toimiva johdon tuki

	Tavoite 4. Suomi lisää kumppanuutta Afrikan maiden kanssa. Tavoite 5. Suomi edistää avointa ja reilua kauppaa.			kannalta keskeisten SDG:iden osalta ja vaikutetaan EU:n Green Dealin valmisteluun.	luonnon monimuotoisuuden, kemikaalien ja jätteiden hallinnan sekä merten muoviroskien osalta 2.8.3 Osallistutaan UNEA:n arviointityöhön sekä UNEA-5 kokouksen valmisteluun. 2.8.4 Varmistetaan, että UM:n johdolla laadittavissa Suomen Afrikka-strategiassa sekä 0.7 tiekartassa on vahva ympäristönäkökulma. 2.8.5 Osallistutaan EU:n laaja-alaisen Green Dealin valmisteluun ja koordinointiin 2.8.6. Vahvistetaan Agenda2030 ympäristötavoitteiden toimeenpanoa mm. osallistumalla VNK-vetoisen SDG tiekartan laadintaan sekä jaetaan kansallisen toimeenpanon parhaita käytäntöjä kansainvälisesti.	
	3. Hiilineutraali ja luonnon moninaisuuden turvaava Suomi. Tavoite 4. Pienennetään asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä. 3.1 Asuntopolitiikka, Tavoite 1. Rakennetaan hiilineutraalia yhteiskuntaa ja parannetaan rakentamisen laatua.	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas	2.9 Edistetään rakennuskannan energiatehokkuutta, rakentamisen laatua, rakennusten kosteusturvallisuutta ja hyvää sisäilmastoa.	2.9.1 Annetaan rakennusten energiatehokkuus-direktiivin mukaiset uudet säädökset. 2.9.2 Valmistellaan korjausrakentamisen strategia 2050. 2.9.3 Tuetaan asuntokannan energiatehokkuuden parantamista avustusjärjestelmällä. 2.9.4 Valmistellaan rakentamisen teknisiin asetuksiin liittyviä ohjeita ja opasmateriaalia sekä muutoin informaatio-ohjauksella edistetään määräysten toimeenpanoa. 2.9.5 Toteutetaan Terveet tilat 2028 -ohjelman mukaisia toimia. 2.9.6 Vaikutetaan ja edistetään aktiivisesti EU:n toimintaan rakentamisen kiertotalous sektorilla. 2.9.7 Edistetään pohjoismaista yhteistyötä rakentamisen alueella rakentamisen ministerikokousten mukaisesti.	RYMO

	3. Hiilineutraali ja luonnonmonimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 4. Pienennetään asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas	2.10 Edistetään uusiutuvan energian hyödyntämistä, puurakentamista ja rakennetun ympäristön vähähiilisyttä (TAE 2020)	2.10.1 Toteutetaan puurakentamisen ohjelmaa ohjelman painopisteiden mukaisesti. Erityisesti toimenpiteitä suunnataan teollisen puurakentamisen edistämiseen kaupunkimaisessa ja julkisessa rakentamisessa. Määritetään kansalliset tavoitteet puurakentamiselle. Toteutetaan rakennusvalvonnan täydennyskoulutus. Suoritetaan ohjelman väliarviointi ja määritetään ohjelman jatkotoimenpiteet. 2.10.2 Toteutetaan vähähiilisen rakentamisen tiekarttaa esim. päästötietokanta on valmisteltu ja arviointimenetelmä päivitetty sekä arvioidaan mahdollisuuksia vähähiilisen rakentamisen säästöohjakeen osana MRL-uudistusta. 2.10.3 Laaditaan rakennusalan toimialakohtainen (vähähiilisyys)suunnitelma yhteistyössä alan kanssa.	RYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Tavoite 4. Pienennetään asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta	Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaali-tehokas	2.11 Valmistellaan toimia rakentamisen ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi (TAE 2020)	2.11.1 Toteutetaan toimia rakentamisen ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi, eritoten purkukartoitusmenettelyjen ohjeiden jalkauttaminen. 2.11.2 Tehostetaan YK:n kestävän rakentamisen työohjelman (SBC) toimintaa ja vaikuttavuutta uudistamalla yhteistyötä kotimaassa ja kansainvälisesti. 2.11.3 Vaikutetaan aktiivisesti EU:n toimintaan rakentamisen kiertotalouden ja vähähiilisyden edistämiseksi. Edistetään EU rakennustuoteasetuksen uusimista eritoten kiertotalouden ja asetuksen toimivuusongelmien osalta.	RYMO
	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. 3.1 Asuntopolitiikka, Tavoite 2. Tuetaan kestävää kaupunkikehitystä ja lisätään asuntorakentamista kasvavilla kaupunkiseuduilla	3. Kestävä kaupunki-kehitys	Kaupunki-seudut lisäävät alueiden kestävää kasvua	3.1 Parannetaan kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja kestävyttä kumppanuuslähtöisesti. Edistetään kaupunkien ja kuntien ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä (TAE 2020)	3.1.1 Toteutetaan uusien MAL-sopimuksien toimet Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seuduille vuosina 2020-23. Sopimuksissa kiinnitetään erityistä huomiota kestäväan kaupunkikehitykseen, yhdyskuntarakenteeseen ja liikennejärjestelmään. 3.1.2 Uusia MAL-seutuja koskevan selvityksen perusteella mahdollisesti alkavien uusien alueiden sopimusten solmiminen 2020.	RYMO

	3. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi 3.1 Asuntopolitiikka Tavoite 3. Poistetaan asunnottomuus kahdessa vaalikaudessa	3.Kestävä kaupunki-kehitys	Asuntoja on eri väestöryhmien tarpeisiin ja kysyntään	3.2 Edistetään asuntomarkkinoiden toimivuutta ja monimuotoisten asuinalueiden kehittymistä (TAE 2020)	3.2.1 Asuntopoliittisen kehittämisohjelman valmistelu ja selonteko eduskunnalle syysistuntokaudella 2020.	RYMO
	6. Elinvoimainen Suomi. Tavoite 2. Suomen menestystä rakennetaan alueiden ja kaupunkien vahvuuksien ja erityispiirteiden ympärille eri toimialojen yhteistyönä	3.Kestävä kaupunki-kehitys	Lähiympäristöt ovat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä	3.3 Vahvistetaan ihmisten hyvinvointia turvaamalla ja kehittämällä asumisolojen ja lähiympäristön laatua (TAE 2020)	3.3.1 Kestävä kaupunki-ohjelman ensimmäisen ja toisen hakukierroksen kokeilut 10/2020. 3.3.2 Lähiöohjelman sisältö määritelty 1/2020 ja avustusten haku käynnistynyt 3/2020. 3.3.3 Ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma käynnistyy vuoden 2020 alussa. 3.3.4 Yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi alkaa alkuvuodesta 2020. 3.3.5 Tuetaan kaupunkivesien hallintaa kehittäviä hankkeita.	3.3.1- 3.3.4 RYMO 3.3.5 LYMO
	9. Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi. 9.1 Kulttuuri, nuoriso ja liikunta-asiat Tavoite 7. Ulkoilun ja arkiliikkumisen edellytykset paranevat.	3.Kestävä kaupunki-kehitys	Lähiympäristöt ovat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä	3.4 Vahvistetaan luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia edistämällä virkistyskäyttöä ja kestävää luontomatkailua sekä parantamalla viherympäristöjen laatua (TAE 2020)	3.4.1. Toteutetaan jokamiehenoikeudet -viestintämateriaali. 3.4.2. Luodaan luonnon virkistyskäytön strategia 3.4.3 Metsähallituksen luontokohteiden korjausvelkaa vähennetään suunnitelmallisesti vaalikauden mittaisella ohjelmalla ja korotetaan luontopalveluiden perusrahoitusta. Parannetaan luontomatkailun edellytyksiä eri puolella Suomea.	LYMO, TIEVIE
	6. Elinvoimainen Suomi. Tavoite 2. Suomen menestystä rakennetaan alueiden ja kaupunkien vahvuuksien ja erityispiirteiden ympärille eri toimijoiden yhteistyöllä	3.Kestävä kaupunki-kehitys	Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa	3.5 Edistetään kaupunkiseutujen ja maaseudun välistä kestävää vuorovaikutusta	3.5.1 Selvitetään keskeisiä alueidenkäytön ohjauskeinoja kestävästä monipaikkaisuudesta edistämiseksi. 3.5.2 Selvitetään maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen nykytilaa ja tulevaisuutta, keskeisiä ohjauskeinoja sekä tietotarpeita alueidenkäytön suunnitteluun. 3.5.3. Perustetaan kansallinen kaupunkipuisto Kokkolaan ja jatketaan valmistelua Tampereen, Savonlinnan ja Helsingin kaupunkien kanssa.	3.4.1- 3.4.2 RYMO 3.4.3 LYMO

	6. Elinvoimainen Suomi. 6.1 Liikenneverkon kehittäminen Tavoite 2. Vähäpäästöinen liikenne	2. Hiili-neutraali-kiertotalous-yhteiskunta			Osallistutaan 3.6.1. Edistetään sähköautojen latausinfra- rakentamista asuinrakennuksiin ja muihin rakennuksiin 3.6.2. Osallistutaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun 3.6.3 Osallistutaan kestävän liikenteen vero- ja maksu uudistukseen 3.6.4 Osallistutaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaan. 3.6.5 Osallistutaan tiekartta fossiilittomaan liikenteeseen.	3.6.1 RYMO 3.6.2 RYMO 3.6.3 YSO 3.6.4. RYMO 3.6.5. YSO
	6. Elinvoimainen Suomi. Tavoite 1 Suomi tarjoaa ratkaisuja globaaleihin kehityshaasteisiin arvopohjaisesta maakuvastaan lähtien				Osallistutaan 3.7.1 Kestävän kasvun agendan uudistamistarpeen arviointi	HAKA/ KVE
	8. Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi. 8.1 Sosiaali- ja terveys- palveluiden rakenneuudistus				Osallistutaan 3.8.1 Parlamentaariseen selvitystyöhön	KP johdon tuki

Hallitusohjelman 2019 toimintasuunnitelma Strategiset tavoitteet	YM Strategia Mahdollistajat	Toiminnallinen tulostavoite	Tarkennukset	Vastuutaho
	1.Yhteistyö ja toimintakulttuuri	1.1 Yhteistyö- ja aktiivisuus kumppanuusverkoissa	1.1.1 Tehostetaan hallinnonalan tietohallintoryhmän toimintaa 1.1.2 Lisätään vuorovaikutusta talous- ja ohjausprosesseissa ja uudistetaan aluehallinnon ohjausta (mm. tiimit, aluehallinnon tietoaalusta) vuoden 2019 selvitystyön pohjalta. 1.1.3.Kehitetään verkostojohtajuutta, erityisesti vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttamisessa	1.1.1 TIEVIE 1.1.2 HAKA 1.1.3 HAKA ja YM
	1.Yhteistyö ja toimintakulttuuri	1.2. Yhdessä tekemiseen ja vuorovaikutteisuuteen kannustava toimintakulttuuri	1.2.1 Jatketaan Luontokunta - hanketta yhteistyössä kuntaliiton ja kuntien kanssa. 1.2.2 Päivitetään strategia ja strategian toimenpidepolut hallitusohjelman ja muiden tavoitteiden pohjalta v. 2020-2021 sekä laaditaan strategian tueksi kansainväliset yhteistyölinjaukset 1.2.3 Toimeenpannaan ministeriön brändiuudistusta ja viedään uusi visuaalinen ilme osaksi kaikkea digitaalista viestintää. Tehdään brändikäsikirjaan perustuva tapahtumaopas, jota toteutetaan ministeriön tilaisuuksissa 1.2.4 Kehitetään palautteen antamista ja dialogisuutta toimintatapana	LYMO, 1.2.1. 1.2.2 KP johdon tuki ja YM 1.2.3 TIEVIE 1.2.4 HAKA
10 Ohjaustavat. 10.2 Maailman paras julkinen hallinto	1.Yhteistyö ja toimintakulttuuri	1.3 Tiedon ja teknologian hyödyntäminen	1.3.1. Jatketaan toimialasidonnaisten tietojärjestelmien suunnitelmallista kehittämistä laaditun tiekartan mukaisesti 1.3.2 Tiedonhallintalain toimeenpano ministeriössä ja hallinnonalalla laissa esitetyn aikataulun mukaisesti 1.3.3 Uudistetaan ym.fi osaksi valtioneuvoston yhteistä YJA-julkaisualustaa. Uudistuksen yhteydessä sisältö päivitetään ja ulkoasu päivitetään vastaamaan uutta visuaalista ilmettä. 1.3.4 Käynnistetään ymparisto.fi-uudistus yhdessä SYKEN ja muun ympäristöhallinnon kanssa. 1.3.5 Tuetaan johtamista voimavarojen strategisessa kohdentamisessa ja ennakoitavuudessa tarjoamalla johdolle uusia digitaalisia välineitä talous-, henkilöstö- ja ohjaustiedon hyödyntämiseen.	1.3.1 – 1.3.4 TIEVIE, 1.3.5 HAKA
	2. Osaaminen ja voimavarat	2.1 Jatkuva osaamisen kehittäminen ja yksilön vastuu omasta kehittämisestään	2.1.1 Priorisoidaan viestinnän työt yhteistyössä osastojen ja HAKAn kanssa, keskitytään sisällöissä hallitusohjelman ja ministeriön strategian kannalta keskeisiin aiheisiin. 2.1.2. Määritetään toimenpiteet strategisten tulevaisuuden osaamistarpeiden saavuttamiseksi ja kannustetaan työntekijöitä kehittämään osaamistaan niiden mukaisesti	2.1.1 TIEVIE 2.1.2 HAKA ja YM

LYMO = Luontoympäristöosasto, RYMO = Rakennetun ympäristön osasto, YSO = Ympäristönsuojeluosasto, HAKA = Hallinto ja kansainväliset asiat, TIEVIE = Tieto ja viestintä, KP johdon tuki = Kansliapäällikön alaisuudessa toimiva johdon tuki

Ympäristöministeriön strateginen tulossopimus 2020 LIITE 1. Tulostavoitteet 2020 ja Mahdollistajat

	2. Osaaminen ja voimavarat	2.2 Tehokas yhteisten voimavarojen, rahoitus-instrumenttien ja ulkopuolisten hankkeiden hyödyntäminen ja hakeminen	2.2.1. Hyödynnetään ja tutkitaan aktiivisesti eri rahoituslähteiden tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia. 2.2.2 Haetaan rahoitusta Life IP promo-hankkeelle sekä käynnistetään se, valmistellaan Life IP hankehakemusta meriaiheesta. 2.2.3. Käynnistetään HR-kumppanuusmalli hanke ja parannetaan työntekijäkokemusta	2.2.1 HAKA ja YM LYMO 2.2.2 2.2.3 HAKA ja YM
	2. Osaaminen ja voimavarat	2.3 Vuorovaikutteinen ja tavoitteellinen johtaminen	2.3.1. Aloitetaan valmentavan johtamisen -muutoshanke ja toteutetaan muutosta tukevia kehittämistoimenpiteitä (mm. Osaavan käyttöönotto)	HAKA ja YM